

Udskriftsdato: 10. januar 2026

VEJ nr 9700 af 01/07/2016 (Gældende)

Vejledning om fælles udnyttelse af eksisterende passiv fysisk infrastruktur og adgang til bygningsintern fysisk infrastruktur

Ministerium: Digitaliseringsministeriet

Journalnummer: 2016-4795

Vejledning om fælles udnyttelse af eksisterende passiv fysisk infrastruktur og adgang til bygningsintern fysisk infrastruktur¹

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Definitioner

Udbyder

Elektroniske kommunikationsnet

Elektronisk kommunikationstjeneste

Nettermineringspunkt

Passiv fysisk infrastruktur

Netoperatør

Højhastighedsnet til elektronisk kommunikation

Bygningsintern fysisk infrastruktur

Højhastighedsforberedt bygningsintern fysisk infrastruktur

Adgangspunkt

3. Fælles udnyttelse af eksisterende passiv fysisk infrastruktur på tværs af sektorer

Pligt til at give adgang (gravelovens § 9 f)

Afslagsgrunde

Vilkår og betingelser for adgang til passiv fysisk infrastruktur

Undtagelser til adgangsforpligtelsen

Pligt til at give oplysninger (gravelovens § 9 g)

Undtagelser til oplysningsforpligtelsen

Ret til at foretage anlægsopmålinger (gravelovens § 9 h)

Undtagelser til retten til at foretage anlægsopmåling

4. Fælles udnyttelse af bygningsintern fysisk infrastruktur

Adgang til en bygnings adgangspunkt (gravelovens § 9 j, stk. 1)

Adgang til at etablere et net frem til en bygnings adgangspunkt (gravelovens § 9 j, stk. 2)

Undtagelser til adgang til en bygnings adgangspunkt og adgang til at etablere et net frem til en bygnings adgangspunkt

Adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur (gravelovens § 9 k)

Undtagelser til adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur

Ret til tilslutning til højhastighedsnet (gravelovens § 9 l)

Erstatning til tredjeparter ved tilslutning til højhastighedsnet

5. Klageadgang

Energistyrelsens kompetence (gravelovens §§ 9 m - n og p)

Partshøring og oplysningspligt (gravelovens § 9 o, stk. 1)

Tidsfrister for Energistyrelsens sagsbehandling

Håndhævelse

6. Øvrig relevant lovgivning på området

Lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, jf. lovebkendtgørelse nr. 128 af 7. februar 2014 som ændret ved lov nr. 741 af 1. juni 2015 (teleloven)

Bekendtgørelse nr. 384 af 21. april 2011 om koordineret anvendelse af netelementer i elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter samt ledningsnet i bygninger

Lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., jf. lovebkendtgørelse nr. 681 af 23. juni 2004 (masteloven)

Lov nr. 1520 af 27. december 2014 om offentlige veje m.v. (vejloven)

1. Indledning

Etablering af højhastighedsbredbånd kræver betydelige investeringer. Størstedelen af omkostningerne forbundet med etablering af højhastighedsbredbånd ligger i nedgravningen af kabler. Der vil kunne spares en betydelig del af omkostningerne, hvis allerede nedgravet passiv fysisk infrastruktur, fx tomrør, spildevandsledninger m.v., på tværs af forsyningsarter, herunder elektronisk kommunikation, el-, spildevands- og varmforsyning, i større omfang benyttes til etablering af højhastighedsbredbånd.

Infrastrukturdirektivet²⁾ (direktiv 2014/61/EU) omfatter en række tiltag, der skal nedbringe omkostningsniveauet og medvirke til en mere effektiv udrulning. Infrastrukturdirektivet er implementeret i dansk ret dels i vejloven³⁾ (ved lov nr. 1520 af 27. december 2014) og dels i graveloven⁴⁾ (ved lov nr. 741 af 1. juni 2015).

Formålet med vejledningen er at beskrive og uddybe de regler, som er fastsat i gravelovens kapitel 2 vedrørende fælles udnyttelse af eksisterende passiv fysisk infrastruktur på tværs af forsyningssektorer og adgang til bygningsintern fysisk infrastruktur med henblik på etablering af højhastighedsbredbånd. Det bemærkes, at vejledningen ikke skal ses som en udtømmende beskrivelse af, hvilke problemer der kan forekomme på området, men kan bruges som et redskab til at opnå en bedre forståelse for reglerne.

Vejledningen henvender sig hovedsageligt til udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester, udbydere af andre forsyningsarter, herunder el-, spildevand- og varmforsyning, kommuner og regioner.

Selvom vejledningen er udformet med umiddelbart sigte på at imødekomme et behov for vejledning af disse grupper af aktører, vil vejledningen samtidig indgå som et naturligt led i Energistyrelsens sagsbehandling i forbindelse med administrationen af reglerne i gravelovens kapitel 2.

2. Definitioner

Ved anvendelse af bestemmelserne i gravelovens kapitel 2 finder definitionerne i teleloven⁵⁾ anvendelse.

Udbyder

Den, som med et kommercielt formål stiller produkter, elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester omfattet af denne lov til rådighed for andre.

Enhver, der markedsfører og sælger produkter og elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester omfattet af teleloven til andre, anses for at være udbyder. Det vil sige, at alle virksomheder, som på kommercielt grundlag betjener andre slutbrugere eller udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester med henblik på at formidle dele af disses teletrafik, er omfattet.

Elektroniske kommunikationsnet

Enhver form for radiofrekvens- eller kabelbaseret teleinfrastruktur, der anvendes til formidling af elektroniske kommunikationstjenester.

Elektroniske kommunikationsnet kan omfatte enhver form for trådløs eller kabelbaseret infrastruktur, der anvendes til elektronisk transport af elektroniske kommunikationstjenester, herunder for eksempel satellit- og jordbaserede radio- og tv-sendernet og kabel-tv-net.

Elektronisk kommunikationstjeneste

Tjeneste, der helt eller delvis består i elektronisk overføring af kommunikation i form af lyd, billeder, tekst eller kombinationer heraf ved hjælp af radio- eller telekommunikationsteknik mellem nettermineringspunkter, herunder både tovejskommunikation og envejskommunikation.

Der er tale om en bred afgrænsning, der indebærer, at elektroniske kommunikationstjenester omfatter enhver form for transport, transmission eller lignende af elektronisk kommunikation i enhver form ved hjælp af radiofrekvens- eller telekommunikationsteknik.

Selve informations- eller indholdstjenesten er derimod ikke omfattet af definitionen af en elektronisk kommunikationstjeneste.

Nettermineringspunkt

Den fysiske eller logiske grænseflade i et elektronisk kommunikationsnet, der udgør en slutbrugers tilslutning til dette.

Hvad der i et givent elektronisk kommunikationsnet skal betragtes som nettermineringspunkt, altså hvor slutbrugeren tilsluttes nettet, må afgøres konkret på baggrund af den anvendte teknologi og opbygningen af nettet.

Der kan fx i et kablet net være tale om et stik i ydermuren på slutbrugers adresse, hvor slutbrugeren tilkobler sig udbyderens net. I et mobilnet vil nettermineringspunktet typisk være den enkelte slutbrugers terminal eller telefon.

Herudover gælder nedenstående definitioner ved anvendelse af bestemmelserne i gravelovens kapitel 2.

Passiv fysisk infrastruktur

Et element i et net, som skal huse andre elementer i et net uden selv at blive et aktivt element i nettet, fx rør, master, kabelkanaler, inspektionsbrønde, mandehuller, gadeskabe, bygninger, adgangsveje til bygninger, antenneanlæg, tårne, pæle m.v.

Det vil sige den passive (ikke-aktive) del af et net. Omfattet er bl.a. tomrør / trækrør / føringsrør og ledninger til levering af forsyningstjenester, herunder spildevandsledninger / kloakledninger (drikkevandsledninger er undtaget fra lovens anvendelsesområde), varmforsyningsledninger m.v.

Det aktive element af et net, fx kabler, herunder fiberoptiske kabler (inkl. sort fiber), er ikke omfattet.

Netoperatør

Den, der udbyder elektroniske kommunikationsnet, og den, der stiller passiv fysisk infrastruktur til rådighed, der er beregnet til at levere

- a) en tjeneste i forbindelse med produktion, transport eller distribution af
 - i) gas,
 - ii) elektricitet, herunder offentlig belysning,
 - iii) opvarmning og
 - iv) vand, herunder deponering eller rensning af spildevand, og dræningssystemer,
- b) en transporttjeneste, herunder jernbaner, veje, havne og lufthavne, eller
- c) elektroniske kommunikationstjenester via et offentligt elektronisk kommunikationsnet uden selv at udbyde elektroniske kommunikationsnet.

Omfattet er bl.a. teleselskaber, energiselskaber, fjernvarmeværker, spildevandsforsyningsselskaber, almene vandforsyninger, kommunale og statslige vejmyndigheder m.v. Omfattet er endvidere bl.a. kommuner og regioner, der etablerer passiv fysisk infrastruktur og stiller den til rådighed for udbydere af elektroniske kommunikationsnet med henblik på etablering af højhastighedsbredbånd.

Netoperatøren er den, der ejer eller på anden måde råder over den passive fysiske infrastruktur.

Højhastighedsnet til elektronisk kommunikation

Et elektronisk kommunikationsnet, som kan levere bredbåndstilslutning med en hastighed på mindst 30 Mbit/s.

Definitionen er teknologineutral og omfatter både kablede og trådløse elektroniske kommunikationsnet.

Bygningsintern fysisk infrastruktur

Passiv fysisk infrastruktur eller installationer på slutbrugerens område, som er beregnet til at huse kablede eller trådløse elektroniske kommunikationsnet, hvor sådanne elektroniske kommunikationsnet kan levere elektroniske kommunikationstjenester og forbinde bygningens adgangspunkt med nettermineringspunktet.

Det kan fx være kabelkanaler, kabelbakker, installationskanaler, faldstammer, ventilationskanaler m.v., som ofte vil være dimensioneret sådan, at der er mulighed for at føre flere kabler af forskellig størrelse og til forskellige formål igennem.

Nettermineringspunktet er den fysiske eller logiske grænseflade i et elektronisk kommunikationsnet, der udgør en slutbrugers tilslutning til nettet. Hvad der i et givent elektronisk kommunikationsnet skal betragtes som et nettermineringspunkt, må afgøres konkret på baggrund af den anvendte teknologi og opbygningen af nettet. Ved kabelbaserede elektroniske kommunikationsnet vil nettermineringspunktet typisk være det fysisk fast placerede punkt i væggen, hvor fx en router eller anden enhed kan tilsluttes for adgang til et netværk. Nettermineringspunktet kan også være en mobil enhed, fx en mobiltelefon, hvor der kan etableres direkte forbindelse til et netværk, dvs. mobile enheder, hvori der indgår et SIM-kort.

Højhastighedsforberedt bygningsintern fysisk infrastruktur

Passiv fysisk infrastruktur i bygninger, som er beregnet til at huse elementer eller muliggøre levering af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation.

Det kan fx være kabelkanaler, kabelbakker, installationskanaler, faldstammer, ventilationskanaler, tomrør, trækrør, føringsrør, føringsveje m.v., som kan benyttes til elementer af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation eller muliggøre levering heraf.

Adgangspunkt

Et fysisk punkt i eller uden for bygningen, som virksomheder, der udbyder offentlige elektroniske kommunikationsnet, har adgang til, og som den højhastighedsforberedte bygningsinterne fysiske infrastruktur kan tilsluttes.

Det kan fx være et fysisk hul i væggen på en bygning, hvorfra der er adgang til bygningens højhastighedsforberedte bygningsinterne fysiske infrastruktur. Det kan fx også være et teknikskab i eller uden for en bygning på en slutbrugers område, hvor højhastighedsforberedt bygningsintern fysisk infrastruktur kan tilsluttes og forbinde teknikskabet med et centralt fordelingspunkt uden for slutbrugerens område. Det kan også være et punkt, hvorfra der fx er etableret eller kan etableres kabelkanaler frem til de enkelte beboelsesenheder i en etageejendom.

3. Fælles udnyttelse af eksisterende passiv fysisk infrastruktur på tværs af sektorer

Pligt til at give adgang (gravelovens § 9 f)

Netoperatører, herunder udbydere af elektroniske kommunikationsnet, el-, spildevands- og varmeforsyningsselskaber m.v., skal på anmodning give andre, herunder konkurrerende, netoperatører adgang til deres eksisterende passive fysiske infrastruktur, fx tomrør, med henblik på etablering af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation eller etablering af andre forsyningsnet, fx el-, spildevands- og varmeforsyning.

Af hensyn til drifts- og forsyningssikkerheden i et forsyningsanlæg, fx spildevandsanlæg, kan det være nødvendigt, som forudsætning for at kunne anvende den pågældende forsyningsledning, at etablere trærør i selve forsyningsledningen og en kabelbrønd, hvorfra eksempelvis en teleudbyder kan opnå adgang til trærøret med henblik på at udrulle højhastighedsbredbånd uden at få direkte adgang til selve forsyningsledningen.

Når en netoperatør identificerer mulig brugbar passiv fysisk infrastruktur, kan netoperatøren sende en skriftlig anmodning om adgang til den netoperatør, der ejer eller råder over den passive fysiske infrastruktur. Anmodningen skal angive de elementer i den eksisterende passive fysiske infrastruktur, som der ønskes adgang til.

Det er kun *rimelige anmodninger* om adgang, en netoperatør har pligt til at imødekomme. Ved en rimelig anmodning forstås bl.a., at anmodningen ikke går videre end det, som er nødvendigt for at opfylde den anmodende netoperatørs behov. En anmodning vil ikke være rimelig, hvis anmodningen har chikanøs karakter eller anmodningen indsendes, uden at den anmodende netoperatør har et reelt behov for adgang.

En anmodning, der ikke er rimelig, kan afvises skriftligt *senest 2 måneder* efter datoen for modtagelsen af anmodningen.

Såfremt en anmodning om adgang til eksisterende passiv fysisk infrastruktur ikke kan afvises, skal adgang til den passive fysiske infrastruktur meddeles skriftligt *senest 2 måneder* efter datoen for modtagelsen af anmodningen på rimelige vilkår og betingelser, herunder i forhold til prisen, medmindre den adgangsgivende netoperatør kan afslå anmodningen på baggrund af objektive, gennemsigtige og forholdsmæssige kriterier, jf. nærmere nedenfor.

Afslagsgrunde

En netoperatør kan afslå en anmodning om adgang til sin eksisterende passive fysiske infrastruktur, når det er begrundet ud fra objektive, gennemsigtige og forholdsmæssige⁶⁾ kriterier.

Graveloven oplister seks afslagsgrunde, som opfylder kravet om objektivitet, gennemsigtighed og forholdsmæssighed:

- 1) Hvis den passive fysiske infrastruktur ikke er teknisk egnet til at huse elementer af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation.
- 2) Hvis der ikke er tilgængelig plads i den passive fysiske infrastruktur.
- 3) Hvis adgangen går ud over den offentlige sikkerhed eller folkesundheden.
- 4) Hvis adgangen går ud over netintegriteten eller sikkerheden i nettet, herunder i forhold til kritisk infrastruktur.
- 5) Hvis adgangen udgør en risiko for, at de planlagte tjenester i væsentlig grad påvirker ydelsen af andre tjenester, der er placeret i den passive fysiske infrastruktur.
- 6) Hvis netoperatøren udbyder adgang til sin aktive netinfrastruktur eller udstyr i engrosleddet, som kan anvendes til højhastighedsnet til elektronisk kommunikation på en måde, der opfylder den adgangssøgende netoperatørs behov.

Afslagsgrund nr. 2 omfatter også netoperatørens eget fremtidige pladsbehov, der følger af netoperatørens forretningsplaner, som er tilstrækkeligt påvist, fx ved fremvisning af investeringsplaner, eller på anden

måde sandsynliggjort, fx ved dokumentation af udviklingen af allerede foretagne investeringer eller dækningsgraden.

Med netintegritet og -sikkerhed i afslagsgrund nr. 4 menes, at en forsyningstjeneste ikke kompromitteres eller udsættes for skadelig påvirkning på sin vej fra forsyningsselskabet og ud til slutbrugeren. Kritisk infrastruktur er infrastruktur, som er væsentlig for opretholdelsen af vitale samfundsmæssige funktioner og menneskers sundhed, sikkerhed og økonomiske eller sociale velfærd, og hvis afbrydelse eller ødelæggelse i væsentlig grad vil påvirke samfundet som følge af, at disse funktioner ikke kan opretholdes.

Afslagsgrund nr. 6 omfatter endvidere adgang til eksempelvis access-nettet i et elektronisk kommunikationsnet eller adgang til "sort fiber".

Listen over afslagsgrunde er ikke udtømmende, og en netoperatør kan således påberåbe sig andre kriterier for afslag. Det vil i alle tilfælde være den netoperatør, der afslår en anmodning om adgang, der skal godtgøre, at afslaget er givet på et objektivt, gennemsigtigt og forholdsmæssigt grundlag.

Et afslag skal meddeles skriftligt til den anmodende netoperatør *senest 2 måneder* efter datoen for modtagelsen af anmodningen.

Vilkår og betingelser for adgang til passiv fysisk infrastruktur

Når en netoperatør giver adgang til sin eksisterende passive fysiske infrastruktur, skal det ske på rimelige vilkår og betingelser, herunder i forhold til pris.

Hvad der er rimelige vilkår og betingelser, herunder pris, for adgang til passiv fysisk infrastruktur afgøres på baggrund af en konkret vurdering af de omstændigheder, der gør sig gældende i situationen. Alt efter omstændighederne kan flere forhold påvirke vilkårene og betingelserne, herunder prisen.

I forhold til forsyningsanlæg, hvor det vil være nødvendigt at etablere trækrør i selve forsyningsledningen og en kabelbrønd, hvorfra der kan opnås adgang til trækrøret, vil sådanne tilpasningsforanstaltninger kunne indgå i fastsættelsen af vilkår for adgang. Parterne bør som led i vilkårene i øvrigt få klarlagt ejerskabet til trækrøret og kabelbrønden. I den forbindelse kan det hensigtsmæssige i at tillade andre netoperatører adgang til forsyningsledningen for at foretage ændringer eller installationer spille ind. Såfremt øvrig relevant lovgivning på et forsyningsområde tillader det, kan det være hensigtsmæssigt, at den netoperatør, der ejer selve forsyningsledningen, også etablerer og ejer foretagne installationer.

Det kan fx være eventuelle yderligere vedligeholdelses- og tilpasningsomkostninger, eventuelle forebyggende beskyttelsesforanstaltninger, der skal træffes for at begrænse skadevirkninger for netsikkerheden og -integriteten, eventuelle særlige erstatningsansvarsordninger i tilfælde af skader, brug af et offentligt tilskud til anlæg af infrastrukturen, eventuelle begrænsninger, der følger af nationale bestemmelser med sigte på at beskytte miljøet, folkesundheden, den offentlige sikkerhed eller for at tilgodese mål fastsat som led i fysisk planlægning.

Endvidere kan der lægges vægt på, hvad der i almindelighed gælder i kommercielle aftaler om adgang til passiv fysisk infrastruktur inden for de pågældende forsyningsarter. Eventuelle opsigelsesvarsler i og varigheden af aftaler kan have indvirkning på, om en aftale er rimelig.

Den adgangsgivende netoperatør har som udgangspunkt mulighed for at få dækket sine omkostninger, herunder en rimelig forrentning af den investerede kapital. Foruden ovenstående vilkår og betingelser, som kan påvirke prisfastsættelsen for adgang, så kan den adgangsgivende netoperatør i prisfastsættelsen for adgangen afbøde eventuelle negative økonomiske indvirkninger ved at skulle give eksempelvis en konkurrerende netoperatør adgang. En netoperatør kan i prisfastsættelsen medtage sagligt begrundede omkostninger, herunder omkostninger som følger af en særlig forretningsstruktur. Den investerede kapital kan afhænge af, om netoperatøren selv har opbygget infrastrukturen eller har købt en allerede etableret infrastruktur fra en anden netoperatør.

Der kan endvidere tages hensyn til de specifikke omstændigheder, der gør sig gældende for det geografiske område, hvor den passive fysiske infrastruktur er placeret eller er ført igennem, herunder om der skal krydses vandarealer, motorvejsstrækninger, jernbaneanlæg, fredede arealer m.v. Der kan eksempelvis være stor forskel på lokale områder i forhold til de omkostninger, der er forbundet med etablering af passiv fysisk infrastruktur, herunder om det er i bydistrikter eller landdistrikter.

Herudover kan der være omkostninger forbundet med reetablering af berørte områder.

I prisfastsættelsen kan der endvidere tages hensyn til, hvordan adgangen vil påvirke den adgangsgivende netoperatørs forretningsplan, herunder de investeringer, som den adgangsgivende netoperatør har foretaget eller vil foretage, herunder navnlig investeringer i den passive fysiske infrastruktur, som der søges om adgang til. For at undgå snylteri på en netoperatørs foretagne investeringer i passiv fysisk infrastruktur, der kan påvirke konkurrencen i efterfølgende led, kan en netoperatør tage fuldt hensyn til sådanne investeringers rentabilitet. Det kan fx være ud fra netoperatørens risikoprofil, en tidsplan for investeringsafkastet, adgangs eventuelle påvirkning af konkurrencen i efterfølgende led og som følge heraf påvirkning af priser og investeringsafkast.

Endvidere kan eventuelle afskrivninger på netaktiverne på det tidspunkt, hvor der anmodes om adgang, eventuelle forretningsmodeller, der danner grundlag for investeringen, eventuelle muligheder for fælles etablering, der tidligere er blevet tilbudt den adgangssøgende netoperatør, indgå i prisen.

Undtagelser til adgangsforpligtelsen

Graveloven undtager passiv fysisk infrastruktur på en række områder fra forpligtelsen om adgang. Dels er der tale om områder, som i forvejen er reguleret og dels områder, hvor der er særlige sundhedsmæssige hensyn, der gør sig gældende.

Gravelovens bestemmelser om adgang finder ikke anvendelse på passiv fysisk infrastruktur, hvor der i henhold til en afgørelse eller regler fastsat i medfør af den sektorspecifikke konkurrenceregulering i telelovens afsnit 4 og 5 er pålagt udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester forpligtelser, der går videre, end hvad der følger af gravelovens bestemmelser om adgang. Gravelovens bestemmelser finder dog anvendelse på de dele af en passiv fysisk infrastruktur, som ikke er omfattet af en afgørelse eller regler fastsat i medfør af den sektorspecifikke konkurrenceregulering i telelovens afsnit 4 og 5.

Gravelovens bestemmelser om adgang finder endvidere ikke anvendelse på master til radiokommunikationsformål og tilhørende bygninger m.v., som er omfattet af masteloven⁷⁾.

Gravelovens bestemmelser om adgang finder endelig ikke anvendelse på passiv fysisk infrastruktur, som er beregnet til produktion, transport eller distribution af vand til husholdningsbrug (drikkevand), vand til fødevarevirksomheder og vand til virksomheder, der fremstiller lægemidler og andre produkter, hvortil der stilles særlige sundhedsmæssige krav til vandforsyningen. Undtagelsen angår vandforsynings-systemer, herunder bl.a. hoved-, forsynings- og stikledninger, vandbehandlings- og vandindvindingsanlæg m.v. Dog skal der fortsat gives adgang til passiv fysisk infrastruktur, som ikke direkte anvendes til disse formål, fx trækrør med signalkabler til måling af kvaliteten af drikkevand.

Pligt til at give oplysninger (gravelovens § 9 g)

For at undersøge om en netoperatørs eksisterende passive fysiske infrastruktur er egnet til etablering af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation eller etablering af andre forsyningsnet, herunder el-, spildevands- og varmforsyning, skal netoperatøren på anmodning give andre netoperatører adgang til oplysninger om den passive fysiske infrastruktur.

De oplysninger om sin eksisterende passive fysiske infrastruktur, som netoperatøren skal give adgang til, omfatter: *Område, føringsvej, type og anvendelse.*

- Med *område* menes det geografisk afgrænsede område, som den passive fysiske infrastruktur dækker. Afhængig af, hvilken type infrastruktur, der er tale om, kan det være afgrænset til fx en bestemt adresse, en bestemt vej/gade, et bestemt bolig- eller erhvervsområde, en kommune, en region osv.
- Med *føringsvej* menes den passive fysiske infrastrukturens fysiske placering og føring/strækning, herunder information om nedlægningsdybde, dimensionering, længde m.v. Den fysiske placering bør så vidt muligt angives med koordinater. Den teknologiske udvikling i forhold til registrering af ledninger gør, at ledningers placering og føringsvej kan bestemmes meget nøjagtigt.
- Med *type* menes de elementer, der er omfattet af definitionen af passiv fysisk infrastruktur, fx om der er tale om tomrør, trækrør eller andre typer af rør, master, kabelkanaler, inspektionsbrønde, gadeskabe, tårne m.v.
- Med *anvendelse* menes dels, om den passive fysiske infrastruktur faktisk anvendes på anmodningstidspunktet, eller om den er planlagt anvendt, og dels hvilken forsyningsart den passive fysiske infrastruktur anvendes til, fx elektronisk kommunikation, elektricitet, opvarmning eller spildevand.

Med adgang til disse oplysninger er det muligt for den anmodende netoperatør at vurdere, om den passive fysiske infrastruktur i et geografisk interesseområde egner sig til etablering af eksempelvis et højhastighedsnet til elektronisk kommunikation eller etablering af andre forsyningsnet, herunder el-, vand- og varmforsyning.

En anmodning om adgang til oplysninger skal indgives skriftligt til den netoperatør, der ejer eller har brugsretten til den passive fysiske infrastruktur, der ønskes oplysninger om. Anmodningen skal angive det geografiske område, hvor netoperatøren ønsker at etablere elementer af sit net.

Det er kun *rimelige anmodninger* om adgang til oplysninger, en netoperatør har pligt til at imødekomme. Se ovenfor under afsnittet ”Pligt til at give adgang (gravelovens § 9 f)” for en uddybning af rimelige anmodninger.

En anmodning, der ikke er rimelig, kan afvises skriftligt *snarest muligt og senest 2 uger* efter datoen for modtagelsen af anmodningen.

Såfremt en anmodning om adgang til oplysninger ikke kan afvises, skal adgang til oplysninger om en netoperatørs eksisterende passive fysiske infrastruktur meddeles skriftligt *senest 2 uger* efter datoen for modtagelsen af anmodningen på forholdsmæssige, ikkediskriminerende og gennemsigtige vilkår, herunder i forhold til prisen.

Hvilke vilkår, der kan fastsættes for adgang til oplysninger, afgøres på baggrund af en konkret vurdering af de omstændigheder, der gør sig gældende i situationen. Det kan eksempelvis fastsættes som vilkår, at den netoperatør, der får adgang til oplysninger, skal træffe passende foranstaltninger for at sikre overholdelse af fortrolighed samt drifts- og forretningshemmeligheder. Det forudsættes i den forbindelse, at oplysningerne er udtryk for drifts- og forretningshemmeligheder. Det er til enhver tid den adgangsgivende netoperatør, der skal sandsynliggøre dette.

Ved fastsættelsen af prisen for adgang til oplysningerne kan den adgangsgivende netoperatør medtage fuld kompensation for de effektivt afholdte omkostninger forbundet med imødekommelsen af anmodningen om oplysninger. Hermed menes de relevante faktiske omkostninger, som en netoperatør har afholdt i forbindelse med imødekommelsen af anmodningen, herunder fx medgået arbejdstid.

Undtagelser til oplysningsforpligtelsen

En netoperatør er ikke forpligtet til at give adgang til oplysninger om sin eksisterende passive fysiske infrastruktur, når det er nødvendigt at begrænse adgangen til oplysningerne af hensyn til netsikkerheden og nettenes integritet, den nationale sikkerhed, folkesundheden, den offentlige sikkerhed, fortrolighed eller drifts- og forretningshemmeligheder⁸⁾.

Fortrolighed vil typisk være pålagt direkte ved lov, via en fortrolighedsklausul i en aftale eller vedtægter m.v. Et krav om, at oplysninger skal behandles fortroligt indebærer typisk, at indehaveren af oplysningerne skal tage aktive forholdsregler for at beskytte oplysningerne mod at blive tilegnet af uvedkommede. At oplysninger er underlagt fortrolighed kan også indebære, at indehaveren af oplysningerne ikke må videregive disse oplysninger helt eller delvist eller alene må anvende oplysningerne til bestemte formål, fx for at andre ikke opnår en konkurrencemæssig fordel.

Drifts- og forretningshemmeligheder skal forstås i overensstemmelse med definitionen af drifts- eller forretningsforhold i offentlighedslovens bestemmelser herom. Drifts- og forretningshemmeligheder kan således fx være oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold el.lign., for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at anmodningen ikke imødekommes.

Det er den netoperatør, der påberåber sig et eller flere af ovennævnte hensyn, der skal sandsynliggøre, at der er tale om et eller flere af ovennævnte hensyn, og at det på den baggrund er nødvendigt at begrænse adgangen til oplysningerne. Der vil være tale om en konkret vurdering.

Er det kun nødvendigt at begrænse adgangen til en del af oplysningerne om en netoperatørs eksisterende passive fysiske infrastruktur, så skal netoperatøren give adgang til den del af oplysningerne, som det

ikke er nødvendigt at begrænse, såfremt det er relevant for den netoperatør, der anmoder om adgang til oplysninger.

Ret til at foretage anlægsopmålinger (gravelovens § 9 h)

For at undersøge om en netoperatørs eksisterende passive fysiske infrastruktur er egnet til etablering af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation eller etablering af andre forsyningsnet, herunder el-, spildevands- og varmemforsyning, skal netoperatøren på anmodning give andre netoperatører adgang til at foretage anlægsopmålinger af nærmere specificerede elementer af den passive fysiske infrastruktur.

Udgangspunktet er, at den netoperatør, der anmoder om anlægsopmålinger, har mulighed for selv at få adgang til at foretage opmålingen. Der er dog ikke noget til hinder for, at den netoperatør, der ejer eller har brugsretten til den passive fysiske infrastruktur, kan tilbyde selv at foretage opmålingen.

En anmodning om adgang til anlægsopmålinger skal indgives skriftligt til den netoperatør, der ejer eller har brugsretten til den passive fysiske infrastruktur, der ønskes opmålt. Anmodningen skal angive de elementer af den passive fysiske infrastruktur, der ønskes opmålt.

Det er kun *rimelige anmodninger* om adgang til anlægsopmålinger, en netoperatør har pligt til at imødekomme. Se ovenfor under afsnittet ”Pligt til at give adgang (gravelovens § 9 f)” for en uddybning af rimelige anmodninger.

En anmodning, der ikke er rimelig, kan afvises skriftligt *snarest muligt og senest 2 uger* efter datoen for modtagelsen af anmodningen.

Såfremt en anmodning om anlægsopmåling ikke kan afvises, skal adgang til at foretage opmåling af elementer af en netoperatørs passive fysiske infrastruktur meddeles skriftligt *snarest muligt og senest 2 uger* efter datoen for modtagelsen af anmodningen på forholdsmæssige, ikkediskriminerende og gennemsigtige vilkår, herunder i forhold til prisen.

Hvilke vilkår, der kan fastsættes for adgang til anlægsopmåling, afgøres på baggrund af en konkret vurdering af de omstændigheder, der gør sig gældende i situationen. Det kan eksempelvis fastsættes som vilkår, at den netoperatør, der får adgang til anlægsopmåling, skal træffe passende foranstaltninger for at sikre overholdelse af fortrolighed samt drifts- og forretningshemmeligheder. Det forudsættes i den forbindelse, at der er tale om drifts- og forretningshemmeligheder. Det er til enhver tid den adgangsgivende netoperatør, der skal sandsynliggøre dette.

Ved fastsættelsen af vilkår for adgang til anlægsopmåling kan den adgangsgivende netoperatør medtage fuld kompensation for de effektivt afholdte omkostninger forbundet med imødekommelse af anmodning om anlægsopmåling. Hermed menes de faktiske relevante omkostninger, som en netoperatør har afholdt i forbindelse med imødekommelsen af anmodningen, herunder fx medgået arbejdstid.

Undtagelser til retten til at foretage anlægsopmåling

En netoperatør er ikke forpligtet til at give adgang til opmåling af sin eksisterende passive fysiske infrastruktur, når det er nødvendigt at begrænse adgangen til anlægsopmåling af hensyn til netsikkerheden

eller nettenes integritet, den nationale sikkerhed, folkesundheden, den offentlige sikkerhed, fortrolighed eller drifts- og forretningshemmeligheder⁹⁾.

Se ovenfor under afsnittet ”Undtagelser til oplysningsforpligtelsen” for en nærmere beskrivelse af fortrolighed og drifts- og forretningshemmeligheder.

Det er den netoperatør, der påberåber sig et eller flere af ovennævnte hensyn, der skal sandsynliggøre, at der er tale om et eller flere af ovennævnte hensyn, og at det på den baggrund er nødvendigt at begrænse adgangen til anlægsopmålingen. Der vil være tale om en konkret vurdering.

Er det kun nødvendigt at begrænse adgangen til opmåling af en del af den eksisterende passive fysisk infrastruktur, så skal netoperatøren give adgang til opmåling af den del af den passive fysiske infrastruktur, som det ikke er nødvendigt at begrænse, såfremt det er relevant for den netoperatør, der anmoder om adgang til at foretage opmåling.

4. Fælles udnyttelse af bygningsintern fysisk infrastruktur

Adgang til en bygnings adgangspunkt (gravelovens § 9 j, stk. 1)

Indehavere af brugsretten til en bygnings adgangspunkt skal imødekomme anmodninger fra udbydere af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation om adgang til adgangspunktet. Adgangspunktet er et fysisk punkt, hvor den bygningsinterne fysiske infrastruktur kan tilsluttes. Med adgang til adgangspunktet og den bygningsinterne fysiske infrastruktur er det nemmere og billigere at etablere højhastighedsnet til elektronisk kommunikation i bygninger fremfor at skulle etablere parallel bygningsintern fysisk infrastruktur.

Indehaveren af brugsretten til adgangspunktet kan fremsætte krav om betaling og fastsætte andre rimelige vilkår for adgangen til adgangspunktet.

Udbyderen skal sende en skriftlig anmodning til indehaveren af brugsretten til adgangspunktet. Anmodningen skal angive, hvilket adgangspunkt der anmodes om adgang til.

En anmodning om adgang til en bygnings adgangspunkt skal være rimelig. Se ovenfor under afsnittet ”Pligt til at give adgang (gravelovens § 9 f)” for en uddybning af rimelige anmodninger.

En anmodning, der ikke er rimelig, kan afvises skriftligt *snarest muligt og senest 2 måneder* efter datoen for modtagelsen af anmodningen.

Såfremt en anmodning ikke kan afvises, skal adgang til adgangspunktet meddeles skriftligt *senest 2 måneder* efter datoen for modtagelsen af anmodningen på forholdsmæssige, ikkediskriminerende og gennemsigtige vilkår, herunder i forhold til prisen.

Adgang til at etablere et net frem til en bygnings adgangspunkt (gravelovens § 9 j, stk. 2)

Ejere af privat ejendom skal imødekomme anmodninger fra udbydere af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation om adgang til at etablere deres net frem til en bygnings adgangspunkt. Der kan fx være tale om en stikledning fra udbyderens net placeret i vejen eller fortovet frem til det sted i ejendommen, hvor adgangspunktet er placeret, fx i et kælderlokale.

Bestemmelsen indebærer, at udbydere kan nedgrave eller opsætte elementer af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, herunder både passive elementer, fx tomrør, og aktive elementer, fx fiberkabler, der er egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over højhastighedsnet, frem til en bygnings adgangspunkt.

I praksis vil der typisk være sammenfald mellem ejeren af bygningen og kunden for internetforbindelsen. Der kan dog være tilfælde, hvor fx en lejer i en bygning ønsker adgang til højhastighedsnet.

Adgangen kan indebære, at udbydere skal have mulighed for at grave i jord ejet af en anden end ejeren af adgangspunktet for at nå frem til adgangspunktet i eller udenfor bygningen. Udbyderen og ejeren af ejendommen vil i givet fald skulle aftale de nærmere omstændigheder for gennemføringen af nettet.

Den fysiske påvirkning, som indgrebet vil medføre, vil variere alt efter, hvordan gravearbejdet i det konkrete projekt vil påvirke omgivelserne. Ofte vil en stikledning kunne etableres ved at skyde den gennem jorden frem til bygningen, dvs. uden at der skal graves mere end et hul til brug for underskydningen. En mere indgribende påvirkning vil kunne være, hvor der vil være behov for nedgravning af kabler i græsplæne, under flisebelægning, træer, buske, bede m.v. Det er i forbindelse med udøvelsen af retten forudsat, at privat ejendom påvirkes mindst muligt ved at udnytte eventuel eksisterende passiv fysisk infrastruktur og ved at reetablere det berørte område af ejendommen.

Udbyderen skal sende en skriftlig anmodning til ejeren af den private ejendom, som udbyderen ønsker adgang til med henblik på etablering af et net frem til bygningens adgangspunkt.

En anmodning om adgang til at etablere et net frem til en bygnings adgangspunkt skal være rimelig. Se ovenfor under afsnittet "Pligt til at give adgang (gravelovens § 9 f)" for en uddybning af rimelige anmodninger.

En anmodning, der ikke er rimelig, kan afvises skriftligt *snarest muligt og senest 2 måneder* efter datoen for modtagelsen af anmodningen.

Såfremt en anmodning ikke kan afvises, skal adgang til etablering af nettet frem til en bygnings adgangspunkt meddeles skriftligt *senest 2 måneder* efter datoen for modtagelsen af anmodningen på forholdsmæssige, ikkediskriminerende og gennemsigtige vilkår, herunder i forhold til prisen. En eventuel negativ påvirkning af værdien af tredjemands ejendom kan kompenseres i form af tredjemands krav om betaling for graveadgangen.

Undtagelser til adgang til en bygnings adgangspunkt og adgang til at etablere et net frem til en bygnings adgangspunkt

Adgang til en bygnings adgangspunkt og adgang til at etablere et net frem til en bygnings adgangspunkt finder ikke anvendelse i tilfælde, hvor adgang til et eksisterende net, der er tilsluttet en slutbrugers

område, og som er egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, er sikret enten på objektive, gennemsigtige, forholdsmæssige og ikkediskriminerende vilkår og betingelser ved en afgørelse truffet i medfør af afsnit IV i teleloven, eller ved regler fastsat i medfør af afsnit IV eller V i teleloven.

Adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur (gravelovens § 9 k)

Indehavere af brugsretten til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur skal imødekomme anmodninger fra udbydere af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation om adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur med henblik på etablering af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation.

Det er kun muligt at få adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur, når det ikke er teknisk muligt (fx på grund af manglende plads) eller økonomisk rentabelt (fx hvis investeringen fordyres) at etablere parallel bygningsintern fysisk infrastruktur, der svarer til den eksisterende bygningsinterne fysiske infrastruktur, og som kan benyttes til etablering af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation.

Bygningsintern fysisk infrastruktur, fx kabelkanaler, kabelbakker, installationskanaler, faldstammer, ventilationskanaler m.v., vil ofte være dimensioneret sådan, at der er mulighed for at føre flere kabler af forskellig størrelse og til forskellige formål igennem, uden at det medfører en begrænsning eller negativ påvirkning af de enkelte elementer.

Udbyderen skal sende en skriftlig anmodning til indehaveren af brugsretten til den eksisterende bygningsinterne fysiske infrastruktur. Anmodningen skal angive, hvilken eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur, der anmodes om adgang til.

En anmodning om adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur skal være rimelig. Se ovenfor under afsnittet "Pligt til at give adgang (gravelovens § 9 f)" for en uddybning af rimelige anmodninger.

En anmodning, der ikke er rimelig, kan afvises skriftligt *snarest muligt og senest 2 måneder* efter datoen for modtagelsen af anmodningen.

Såfremt en anmodning ikke kan afvises, skal adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur meddeles skriftligt *senest 2 måneder* efter datoen for modtagelsen af anmodningen på forholdsmæssige, ikkediskriminerende og gennemsigtige vilkår, herunder i forhold til prisen.

Undtagelser til adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur

Adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur finder ikke anvendelse i tilfælde, hvor adgang til et eksisterende net, der er tilsluttet en slutbrugers område, og som er egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, er sikret enten på objektive, gennemsigtige, forholdsmæssige og ikkediskriminerende vilkår og betingelser ved en afgørelse truffet i medfør af afsnit IV i teleloven, eller ved regler fastsat i medfør af afsnit IV eller V i teleloven.

Ret til tilslutning til højhastighedsnet (gravelovens § 9 l)

Hvis man som slutbruger bor i en bygning, hvor der ikke er adgang til kabelbaseret eller trådløst højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, eller hvor der i bygningen ikke er højhastighedsforberedt bygningsintern fysisk infrastruktur, som kan anvendes til fremføring af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, så har udbydere af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation ret til for egen regning og efter aftale med en slutbruger at tilslutte sit net hos slutbrugeren.

Denne ret gælder kun i tilfælde, hvor der ikke er kabelbaseret eller trådløst højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, som slutbrugeren er tilsluttet eller kan tilsluttes, eller hvor der ikke findes højhastighedsforberedt bygningsintern fysisk infrastruktur, som kan anvendes til fremføring af et offentligt højhastighedsnet til elektronisk kommunikation til slutbrugeren.

Forudsætningen for at udnytte denne ret er, at indvirkningerne på tredjeparters private ejendom minimeres. Hermed menes, at tredjeparters private ejendom påvirkes mindst muligt. Det kan fx være ved at udnytte eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur eller anden eksisterende passiv fysisk infrastruktur, der kan være placeret i eller uden for en bygning og ved at reetablere det berørte område. I forudsætningen ligger endvidere et krav om, at det så vidt muligt undgås, at beboelsesområder påvirkes, fx ved at anvende fællesarealer. I tilfælde, hvor det er nødvendigt at etablere ny infrastruktur, fx ved at trække nye kabler, bør dette så vidt muligt ske ved at anvende fællesarealer, fx trappeskakter m.v. I forudsætningen ligger endvidere et krav om, at det pågældende arbejde så vidt muligt skal udføres uden afbrydelse og ikke må vare længere tid end nødvendigt, samt at arbejdet skal udføres med den størst mulige hensyntagen til de berørte tredjeparter.

En udbyder skal anmode en berørt tredjepart om samtykke til adgang til tredjepartens private ejendom. Udbyderen skal, samtidig med fremsættelse af en anmodning om samtykke vedrørende adgang til privat ejendom, fremsende en skriftlig redegørelse om grundlaget for anmodningen, en beskrivelse af den praktiske gennemførelse og adgangen til at få spørgsmålet afprøvet ved domstolene.

Den skriftlige redegørelse skal sikre, at en berørt tredjepart kan danne sig et overblik over reglerne, indvirkningerne på tredjepartens private ejendom ved gennemførelsen af arbejdet, og at tredjeparten er opmærksom på muligheden for at få prøvet spørgsmålet om adgang til privat ejendom ved domstolene.

Erstatning til tredjeparter ved tilslutning til højhastighedsnet

De tredjeparter, som tilslutningen af slutbrugeren til udbyderens net vil have indvirkning på, har krav på erstatning fra udbyderen. Bevisbyrden for, at der ikke skal betales erstatning, påhviler udbyderen.

Ved tvist mellem udbyderen og en tredjepart om erstatningsspørgsmålet kan dette afgøres af en voldgiftsret, hvor hver af parterne vælger en voldgiftsmand. Ved uenighed mellem voldgiftsmændene om erstatningsspørgsmålet træffes afgørelse ved kendelse afsagt af en opmand udpeget af præsidenten for vedkommende landsret.

Erstatningsfastsættelsen kan af hver part indbringes for vedkommende taksationskommission efter reglerne i § 19 i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom. Begæring om indbringelse for taksationskommission skal fremsættes over for opmanden inden fire uger fra kendelse afsagt af opmanden.

Ved taksationskommissionens afgørelse af erstatningsspørgsmålet kan taksationskommissionen træffe beslutning om, at udbyderen skal stille et beløb som sikkerhed til dækning af et eventuelt højere erstatningsbeløb fastsat ved dom.

5. Klageadgang

Energistyrelsens kompetence (gravelovens §§ 9 m - n og p)

Tvister mellem to eller flere parter om de rettigheder og pligter, der følger af reglerne i gravelovens kapitel 2, kan indbringes for Energistyrelsen. Af gravelovens § 9 m fremgår, hvilke sager, der kan indbringes for styrelsen.

Det er kun en part, som har fremsat en anmodning, og en part, der har modtaget en anmodning, og som dermed er tillagt en ret eller pligt i relation til de relevante bestemmelser i gravelovens kapitel 2, der har mulighed for at indbringe en sag for Energistyrelsen.

Tvister imellem to eller flere parter kan fx angå afvisning af anmodninger, afslag på anmodninger, manglende overholdelse af tidsfrister for afvisning, afslag eller imødekommelse af anmodninger, anmodningers rimelighed eller vilkårs rimelighed. Energistyrelsen kan træffe afgørelse om imødekommelse af en anmodning samt - hvis styrelsen skønner det relevant - fastsætte vilkår og betingelser, herunder pris, for imødekommelse af anmodningen. Fastsættelse af vilkår og betingelser, herunder pris, sker under hensyntagen til de omstændigheder, der gør sig gældende i den konkrete sag.

Energistyrelsens afgørelse i en konkret sag er endelig, dvs. at en afgørelse ikke kan indbringes for energi-, forsynings- og klimaministeren, ligesom energi-, forsynings- og klimaministeren ikke har instruktionsbeføjelse i forhold til Energistyrelsens behandling og afgørelse af konkrete sager. En part har dog altid mulighed for at indbringe Energistyrelsens afgørelse for domstolene.

Partshøring og oplysningspligt (gravelovens § 9 o, stk. 1)

I forbindelse med Energistyrelsens behandling af sager, der indbringes for styrelsen, hører Energistyrelsen sagens parter, jf. forvaltningslovens § 19.

Med henblik på at kunne behandle og træffe afgørelse i sager, der indbringes for Energistyrelsen, på et oplyst grundlag, kan Energistyrelsen i medfør af gravelovens § 9 o, stk. 1, af sagens parter kræve enhver oplysning og ethvert materiale, som styrelsen skønner relevant i forhold til den konkrete sags behandling.

Hvilke oplysninger og materialer, Energistyrelsen har brug for, afhænger af den konkrete sag.

Såfremt en part ikke imødekommer Energistyrelsens anmodning om oplysninger og materiale, kan styrelsen pålægge den pågældende part tvangsbøder.

Tidsfrister for Energistyrelsens sagsbehandling

Sager om afvisning af eller afslag på en anmodning om adgang til eksisterende passiv fysisk infrastruktur, jf. gravelovens § 9 f, stk. 2 og 3, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 1.

- *Hurtigst muligt og senest fire måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om manglende imødekommelse af en anmodning om adgang til eksisterende passiv fysisk infrastruktur inden for to måneder efter datoen for modtagelsen af anmodningen, jf. gravelovens § 9 f, stk. 1 og 4, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 2.

- *Hurtigst muligt og senest fire måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om afvisning af en anmodning om adgang til oplysninger om en netoperatørs eksisterende passive fysiske infrastruktur, jf. gravelovens § 9 g, stk. 2, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 3.

- *Hurtigst muligt og senest to måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om manglende imødekommelse af en anmodning om adgang til oplysninger om en netoperatørs eksisterende passive fysiske infrastruktur inden for to uger efter datoen for modtagelsen af anmodningen, jf. gravelovens § 9 g, stk. 1 og 4, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 4.

- *Hurtigst muligt og senest to måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om afvisning af en anmodning om adgang til at foretage anlægsopmåling af en netoperatørs eksisterende passive fysiske infrastruktur, jf. gravelovens § 9 h, stk. 2, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 5.

- *Hurtigst muligt og senest to måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om manglende imødekommelse af en anmodning om adgang til at foretage anlægsopmåling af en netoperatørs eksisterende passive fysiske infrastruktur inden for to uger efter datoen for modtagelsen af anmodningen, jf. gravelovens § 9 h, stk. 1 og 3, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 6.

- *Hurtigst muligt og senest to måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om afvisning af en anmodning om etablering af et net frem til en bygnings adgangspunkt eller afvisning af en anmodning om adgang til en bygnings adgangspunkt, jf. gravelovens § 9 j, stk. 3, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 7.

- *Hurtigst muligt og senest to måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om manglende imødekommelse af en anmodning om adgang til en bygnings adgangspunkt inden for to måneder efter datoen for modtagelsen af anmodningen, jf. gravelovens § 9 j, stk. 1 og 4, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 8.

- *Hurtigst muligt og senest to måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om manglende imødekommelse af en anmodning om adgang til at etablere et net frem til en bygnings adgangspunkt inden for to måneder efter datoen for modtagelsen af anmodningen, jf. gravelovens § 9 j, stk. 2 og 4, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 9.

- *Hurtigst muligt og senest to måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om afvisning af en anmodning om adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur, jf. gravelovens § 9 k, stk. 2, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 10.

– *Hurtigst muligt og senest to måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Sager om manglende imødekommen af en anmodning om adgang til eksisterende bygningsintern fysisk infrastruktur inden for to måneder efter datoen for modtagelsen af anmodningen, jf. gravelovens § 9 k, stk. 1 og 3, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 11.

– *Hurtigst muligt og senest to måneder* efter, at sagen er indbragt for Energistyrelsen.

Under ekstraordinære omstændigheder kan Energistyrelsen forlænge ovennævnte frister.

Håndhævelse

Reglerne regulerer forholdet mellem private parter (eller myndigheder, der foretager privatretlige dispositioner). Selvom Energistyrelsen kan træffe endelig afgørelse i ovennævnte sager, der indbringes for styrelsen, så skal efterlevelse af reglerne og Energistirelsens afgørelse søges håndhævet i privatretligt regi, fx gennem søgsmål om erstatning på baggrund af manglende efterlevelse.

6. Øvrig relevant lovgivning på området

Lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, jf. lovbekendtgørelse nr. 128 af 7. februar 2014 som ændret ved lov nr. 741 af 1. juni 2015 (teleloven)

Telelovens regler om den sektorspecifikke konkurrenceregulering indeholder en række forpligtelser vedrørende bl.a. netadgang, som af Erhvervsstyrelsen kan pålægges udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester med en stærk markedsposition på et marked, hvor der er konstateret konkurrenceproblemer.

Erhvervsstyrelsens afgørelse om en forpligtelse om netadgang kan bl.a. indebære, at en udbyder med en stærk markedsposition skal tilbyde netadgang til nærmere fastsatte dele af udbyderens netelementer, tjenester eller associerede faciliteter. Det kan eksempelvis betyde, at udbyderen med en stærk markedsposition skal tilbyde en konkurrerende udbyder samhusning eller andre former for fælles brug af associerede faciliteter, herunder bygninger, adgangsveje til bygninger, kabler i bygninger, master, antenner, tårne og andre støttekonstruktioner, kabelkanaler, ledningskanaler, kabelbrønde og skabe.

Bortset fra anvendelsesområdet for forpligtelsen i teleloven svarer forpligtelsen til den forpligtelse, der følger af gravelovens § 9 f om adgang til eksisterende passiv fysisk infrastruktur. Teleloven omhandler dog også adgang til kabler og adgang til den aktive del af et elektronisk kommunikationsnet.

Teleloven indeholder herudover i §§ 58 og 59 bemyndigelse til at fastsætte regler om fastsættelse af vilkår om den samlede dimensionering og placering af netelementer i elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter med henblik på at muliggøre efterfølgende koordineret anvendelse, regler om at påbyde udbydere at give ansøgeren adgang til koordineret anvendelse af eksisterende netelementer i elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter, når det er berettiget ud fra hensynet til miljø, folkesundhed, den offentlige sikkerhed eller ud fra planmæssige hensyn, samt regler om at påbyde ejere

eller indehavere af råderetten til ledningsnet i bygninger at give en ansøger adgang til et eksisterende ledningsnet i en bygning, når det er berettiget ud fra hensynet til miljø, folkesundhed, den offentlige sikkerhed eller ud fra planmæssige hensyn.

Denne bemyndigelse er udnyttet ved udstedelse af bekendtgørelse nr. 384 af 21. april 2011 om koordineret anvendelse af netelementer i elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter samt ledningsnet i bygninger, jf. nærmere ovenfor.

For yderligere information om den sektorspecifikke konkurrenceregulering i teleloven henvises til Erhvervsstyrelsen. For yderligere information om §§ 58 og 59 i teleloven henvises Energistyrelsen.

Bekendtgørelse nr. 384 af 21. april 2011 om koordineret anvendelse af netelementer i elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter samt ledningsnet i bygninger

Bekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i telelovens §§ 58 og 59 og indeholder bl.a. regler, hvorefter en vej-, landzone-, bygnings- eller fredningsmyndighed - typisk kommunerne - i forbindelse med en bygge- eller gravetilladelse til etablering eller ændring af elektroniske kommunikationsnet kan fastsætte vilkår om den samlede dimensionering og placering af netelementer i elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter med henblik på at muliggøre efterfølgende koordineret anvendelse.

Bekendtgørelsen indeholder endvidere regler om, at en vej-, landzone-, bygnings- eller fredningsmyndighed - typisk kommunerne - i forbindelse med et afslag på en ansøgning om bygge- eller gravetilladelse i forbindelse etablering eller ændring af elektroniske kommunikationsnet ud fra hensynet til miljø, folkesundhed, den offentlige sikkerhed eller ud fra planmæssige hensyn kan påbyde udbydere at give ansøgeren adgang til koordineret anvendelse af eksisterende netelementer i elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter. Aftaler herom indgås på kommercielle vilkår.

Bekendtgørelsen indeholder endvidere regler om, at en bygnings- eller fredningsmyndighed - typisk kommunerne - ud fra hensynet til miljø, folkesundhed, den offentlige sikkerhed eller ud fra planmæssige hensyn kan udstede påbud til ejere eller indehavere af råderetten til ledningsnet i bygninger om at give en ansøger adgang til et eksisterende ledningsnet i en bygning. Aftaler herom indgås på kommercielle vilkår.

For yderligere information om reglerne i bekendtgørelsen henvises til Energistyrelsen.

Lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 681 af 23. juni 2004 (masteloven)

Masteloven indeholder regler om fælles udnyttelse af master, der anvendes til radiokommunikationsformål i elektroniske kommunikationsnet og opsætning af antennesystemer på bygninger og andre høje konstruktioner, herunder siloer, vindmøller og master, der ikke anvendes til radiokommunikationsformål (elmaster, lysmaster m.v.).

Der er i masteloven fastsat regler om, at ejere af master til radiokommunikationsformål skal imødekomme anmodninger fra andre om fælles udnyttelse af den pågældende mast og tilhørende bygninger m.v., i det omfang en sådan fælles udnyttelse er en del af den anmodende parts udnyttelse af masten, medmindre der foreligger tekniske hindringer for fælles udnyttelse, herunder fx hvis der er radiotekniske hindringer, hvis der er særlige sikkerhedsforskrifter, som gør fælles udnyttelse umulig, eller hvis der i forbindelse med

fælles udnyttelse af tilhørende bygninger m.v. ikke er mulighed for fysisk adskillelse af parternes udstyr, herunder at der ikke kan etableres særskilt adgang til dette.

Reglerne om fælles udnyttelse gælder også, hvor fælles udnyttelse kræver udbygning eller udskiftning af den pågældende mast, medmindre udbygning eller udskiftning af den pågældende mast kræver, at hidtidige brugere af masten skal nedlukke driften af offentlige tilgængelige teletjenester eller radio- eller tv-udsendelsesvirksomhed for at imødekomme anmodningen.

Der er i masteloven endvidere fastsat regler om, at ejere af master, der ikke anvendes til radiokommunikationsformål, bygninger og andre høje konstruktioner, skal imødekomme anmodninger om opsætning af antennesystemer på den pågældende mast, bygning eller konstruktion, medmindre der foreligger tekniske hindringer, herunder hvis der er radiotekniske hindringer, hvis opsætning ikke er mulig på grund af mastens, bygningens eller konstruktionens udformning, bæreevne eller lignende, eller hvis der gælder særlige sikkerhedsforskrifter, som gør opsætning af antennesystemer umulig.

Det bemærkes, at fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål og opsætning af antennesystemer på master, der ikke anvendes til radiokommunikationsformål, bygninger og andre høje konstruktioner forudsætter, at der foreligger de nødvendige tilladelser i henhold til frekvensloven, planloven, byggeloven m.v.

Der er i masteloven endvidere fastsat regler om ekspropriation vedrørende fast ejendom med henblik på at sikre adgang til fælles udnyttelse af arealer, hvorpå der kan opsættes master eller antennesystemer til radiokommunikationsformål, eller med henblik på opførelse af bygninger til udstyr til brug for master eller antennesystemer til radiokommunikationsformål.

For yderligere information om reglerne i masteloven henvises til Energistyrelsen.

Lov nr. 1520 af 27. december 2014 om offentlige veje m.v. (vejloven)

Vejloven implementerer de dele af infrastrukturdirektivet, der vedrører koordinering af og gennemsigtighed vedrørende grave- og anlægsarbejder.

Der er i vejloven fastsat krav om, at en graveaktør, forinden der ansøges vejmyndigheden om en tilladelse til at foretage forandringer, herunder opgravning m.v., på en offentlig vejs areal, skal drøfte det planlagte grave- og anlægsarbejde med andre graveaktører med henblik på at undersøge, om flere grave- og anlægsarbejder kan koordineres.

Endvidere skal en graveaktør eller vejmyndighed efter anmodning oplyse om de grave- og anlægsarbejder, der enten er udstedt tilladelse til, som afventer tilladelse, eller som der inden for de næste 6 måneder forventes indgivet en første ansøgning om tilladelse til.

Vejmyndigheden for de kommunale veje er kommunalbestyrelsen, og vejmyndigheden for de statslige veje er henlagt til Vejdirektoratet.

For yderligere information om reglerne i vejloven henvises til Vejdirektoratet.

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet, den 1. juli 2016

¹ Vejledningen indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/61/EU af 15. maj 2014 om foranstaltninger for at reducere omkostningerne ved etablering af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, EU-Tidende 2014, nr. L 155, side 1.

- 2) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/61/EU af 15. maj 2014 om foranstaltninger for at reducere omkostningerne ved etablering af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation.
- 3) Lov nr. 1520 af 27. december 2014 om offentlige veje m.v.
- 4) Lov om graveadgang, etablering og udnyttelse af infrastruktur til telekommunikationsformål samt udnyttelse af infrastruktur på tværs af forsyningssektorer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 662 af 10. juli 2003 som ændret ved lov nr. 741 af 1. juni 2015.
- 5) Lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, jf. lovbekendtgørelse nr. 128 af 7. februar 2014 som ændret ved lov nr. 741 af 1. juni 2015 og senest ændret ved lov nr. 1567 af 15. december 2015.
- 6) Begrebet "forholdsmæssig" skal forstås i overensstemmelse med begrebet "proportionalitet".
- 7) Lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 681 af 23. juni 2004, som senest ændret ved lov nr. 1231 af 18. december 2012.
- 8) Bekendtgørelse nr. 527 af 26. maj 2016 om begrænsning af oplysningspligt og undtagelser fra krav om højhastighedsforberedelse af bygninger m.v.
- 9) Bekendtgørelse nr. 527 af 26. maj 2016 om begrænsning af oplysningspligt og undtagelser fra krav om højhastighedsforberedelse af bygninger m.v.